



Наукові перспективи
Видавнича група

Перспективи та інновації науки



Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Християнська академія педагогічних наук України

Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва",
Центру дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

№ 4(62) 2026

Київ – 2026

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Luhansk State Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

**All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of Spiritual and Moral
Education**

*with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv",
Nutrition Center of Natalia Kalinovska*

"Prospects and innovations of science"

№ 4(62) 2026

Kyiv – 2026

ISSN 2786-4952 Online

УДК 001.32:1/3](477)(02)

Ідентифікатор медіа - R40-05846

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-4\(62\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-4(62))

«Перспективи та інновації науки»: журнал. 2026. № 4(62) 2026. С. 4280



Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023 № 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 16.04..2026, № 6/4-26)

Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії Калиновської



Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Електронний науковий журнал «Перспективи та інновації науки» заснований з метою висвітлення актуальних питань теорії та практики медицини, біології, біотехнології та реабілітації в Україні, за кордоном. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів

Згідно Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом МОН України від 15.01.2018 № 32, повнотекстовий доступ до наукових статей журналу представлений на платформі «Наукова періодика України» в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського НАН України та в Національному репозитарії академічних текстів

Голова редакційної колегії:



Вадзюк Степан Несторович - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України (Україна)

Заступник голови редакційної колегії: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна)

Редакційна колегія:

1. **Алієв, Ельнур М.** доктор медичних наук, професор, професор Азербайджанського медичного університету (Азербайджан)
2. **Бабова Ірина Костянтинівна** - доктор медичних наук, професор, старший науковий співробітник відділу економічного регулювання природокористування ДУ "Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України", лікар ФРМ (фізичної та реабілітаційної медицини) ДУ "Територіальне медичне об'єднання МВС України по Одеській області" (Одеса, Україна)

- Столяренко О. В., Столяренко О. В., Московчук О. С.** **1324**
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ У ПРОЦЕСІ МАГІСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ
- Сторонська О. С., Палиця Г. С.** **1335**
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ ІНШОМОВНИХ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДО ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ
- Тверезовська Н. Т., Гао Чжен** **1347**
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ СТУДЕНТІВ ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
- Тисевич Т.В.** **1355**
ЕТИОЛОГІЯ ЗАПЕРЕЧЕНЬ СЕРЕД УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ
- Ткач О. О.** **1364**
ФОРМУВАННЯ АЛГОРИТМІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ БЛОЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ У СЕРЕДОВИЩІ VEXCODE VR
- Трутьєв А. В.** **1376**
МЕТОДИКА РОЗРОБЛЕННЯ Й ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬОГО ЧАТ-БОТА У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
- Тюріна В. О., Данченко І. О.** **1391**
ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ УКРАЇНИ ЗАСОБАМИ СИМУЛЯЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
- Філяк Р. В.** **1403**
МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАКТИКИ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ ЯК ФУНДАМЕНТ ОНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ
- Хребтова Н.Р., Корчевська О.П.** **1413**
ЕВРИСТИЧНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ЗАДАЧ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Філяк Роман Васильович аспірант, Мукачівський державний університет, м. Мукачево, <https://orcid.org/0009-0007-3131-2655>

МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАКТИКИ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ ЯК ФУНДАМЕНТ ОНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті здійснено комплексний теоретико-методологічний аналіз мистецько-педагогічних практик межі ХХ–ХХІ століть у контексті трансформації сучасної освітньої парадигми. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переосмислення історико-педагогічного досвіду для розв'язання кризових явищ у сучасній мистецькій школі та пошуку дієвих механізмів її модернізації. Визначено, що саме в зазначений період було закладено підвалини особистісно орієнтованого, компетентнісного та синергетичного підходів, які сьогодні є визначальними для оновлення освітнього простору.

Автор досліджує генезу концептуальних ідей, що виникли на зламі століть, акцентуючи увагу на інтеграції традиційних академічних методів із новітніми на той час арттехнологіями та інтерактивними формами навчання.

Проаналізовано змістове наповнення мистецької освіти цього періоду, яке характеризується відходом від репродуктивної моделі навчання на користь стимулювання креативності, критичного мислення та емоційного інтелекту здобувачів освіти.

Наукова новизна роботи полягає в обґрунтуванні концептуальної адаптації педагогічного доробку минулих десятиліть до умов цифровізації та глобалізації сучасного культурного простору. Доведено, що мистецько-педагогічні практики кінця ХХ – початку ХХІ століття не є архаїчними, а виступають сталим фундаментом для впровадження інноваційних стратегій розвитку мистецьких шкіл. У результаті дослідження виокремлено стратегічні напрями модернізації, серед яких: диференціація художньо-естетичного виховання, впровадження міждисциплінарних зв'язків та посилення аксіологічної складової навчання.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання при розробці сучасних навчальних програм, методичних рекомендацій та стратегій розвитку закладів спеціалізованої мистецької освіти. Зроблено висновок, що тяглість педагогічного досвіду є запорукою стійкості освітньої системи в умовах сучасних суспільних викликів.

Ключові слова: мистецька освіта, мистецько-педагогічні практики, модернізація освітнього простору, мистецька школа, концептуальна адаптація, освітня парадигма, педагогічний досвід межі ХХ–ХХІ століть, інноваційні стратегії навчання.

Filiak Roman Vasyliovych PhD student, Mukachevo State University, Mukachevo, <https://orcid.org/0009-0007-3131-2655>

ARTS-PEDAGOGICAL PRACTICES OF THE LATE 20TH AND EARLY 21ST CENTURIES AS A FOUNDATION FOR THE RENEWAL OF MODERN EDUCATION

Abstract. The article provides a comprehensive theoretical and methodological analysis of arts-pedagogical practices at the turn of the 20th and 21st centuries within the context of the modern educational paradigm transformation. The relevance of the study is driven by the need to rethink historical and pedagogical experience to address crisis phenomena in the contemporary arts school and to find effective mechanisms for its modernization. It is determined that this specific period laid the groundwork for student-centered, competence-based, and synergetic approaches, which are currently decisive for the renewal of the educational space.

The author explores the genesis of conceptual ideas that emerged at the turn of the century, focusing on the integration of traditional academic methods with then-innovative art technologies and interactive forms of learning. The study analyzes the content of arts education during this period, characterized by a shift from a reproductive learning model toward stimulating the creativity, critical thinking, and emotional intelligence of students.

The scientific novelty of the work lies in the substantiation of the conceptual adaptation of pedagogical achievements from past decades to the conditions of digitalization and globalization of the modern cultural space. It is proved that arts-pedagogical practices of the late 20th and early 21st centuries are not archaic but serve as a stable foundation for implementing innovative development strategies in arts schools. As a result of the study, strategic directions for modernization are identified, including the differentiation of artistic and aesthetic upbringing, the introduction of interdisciplinary connections, and the enhancement of the axiological component of teaching.

The practical significance of the findings lies in the possibility of their application in developing modern curricula, methodological recommendations, and development strategies for specialized arts education institutions. It is concluded that the continuity of pedagogical experience is a guarantee of the educational system's resilience in the face of contemporary social challenges.

Keywords: arts education, arts-pedagogical practices, modernization of the educational space, arts school, conceptual adaptation, educational paradigm, pedagogical experience of the turn of the 20th–21st centuries, innovative teaching strategies.

Постановка проблеми. Фаховий погляд на розвиток мистецької освіти дозволяє стверджувати, що фундамент її життєздатності криється у здатності

зберігати ціннісне ядро педагогіки при гнучкій зміні зовнішніх форм. Період межі ХХ–ХХІ століть став унікальним лабораторним етапом, де відбувалася апробація синтетичних художніх практик, які сьогодні потребують не просто копіювання, а глибокої концептуальної адаптації. У цьому контексті модернізація освітнього простору постає не як заміна старого новим, а як процес органічного «проростання» перевірених часом авторських методик у структуру сучасної школи.

Головна суперечність нинішнього стану мистецької освіти полягає у розриві між емоційно-чуттєвою природою творчості та жорсткою стандартизацією навчального процесу. Досвід попередніх десятиліть демонструє пріоритетність живої взаємодії майстра та учня, проте в сучасних умовах цей зв'язок часто нівелюється надмірним акцентом на формальних показниках успішності. Виникає дефіцит теоретичних обґрунтувань, які б пояснювали, як інтегрувати психолого-педагогічні знахідки минулого у формат сучасних інтенсивних та короткотривалих освітніх запитів.

Особливої уваги потребує перегляд змістового наповнення програм, де мистецька діяльність розглядається як інструмент формування світогляду, а не лише технічних навичок. Якщо раніше мистецька школа сприймалася як закрыта елітарна система, то сьогодні її межі стають дифузними, що створює ризик втрати академічної глибини на користь розважальності. Проблема ідентифікації стратегічних напрямів розвитку впирається у відсутність цілісного аналізу того, які саме елементи методик кінця ХХ століття є інваріантними (незмінними) та здатними утримувати якість освіти за будь-яких технологічних змін.

Отже, наукова увага має бути зосереджена на виявленні тих генетичних кодів мистецької педагогіки, що забезпечують її тяглість та стійкість. Обґрунтування концептуальних моделей, що базуються на синтезі історичної спадщини та новітніх запитів соціуму, дозволить створити автентичний простір для професійного становлення митця.

Такий підхід забезпечить не просто формальне оновлення інституцій, а ревіталізацію самої суті мистецько-освітнього процесу через повернення до його людиноцентрованих витоків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій дискусії значна увага приділяється трансформаційним процесам, що охоплюють усі ланки мистецької освіти. Зокрема, С. О. Савченко обґрунтовує необхідність концептуальної адаптації перевірених часом методик ХХ століття до вимог динамічного ринку креативних індустрій [6], тоді як О. В. Ткачук здійснює ретроспективний аналіз механізмів формування творчих навичок, що стає підґрунтям для розробки інноваційних підходів у викладанні [7]. Водночас Л. М. Коваль підкреслює, що інтеграційні процеси в мистецько-педагогічних практиках початкової ланки освіти сьогодні є ключовим чинником оновлення всього освітнього простору [3].

Питання технологічної модернізації та стратегічної адаптації закладів до кризових умов становлять окремий вектор сучасних розвідок. Так, В. М. Гавриш детально аналізує виклики та стратегічні перспективи цифрової трансформації мистецьких шкіл [1], а S. Niilan розглядає інновації як необхідний педагогічний ресурс у підготовці майбутніх фахівців [8]. В умовах глобальних перетворень О. А. Литовченко фокусується на стратегіях виживання та розвитку освітніх інституцій у воєнний стан [4]. Системний погляд на реформи вищої школи та їхній вплив на мистецьку галузь пропонує О. І. Дацко [2], а І. І. Мурсалимова розкриває специфіку впровадження новітніх технологічних підходів у початковій школі [5]. Таке розмаїття підходів свідчить про формування нової наукової бази, здатної забезпечити якісне оновлення сучасної мистецької школи.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та розкритті стратегічних напрямів модернізації освітнього простору сучасної мистецької школи через призму концептуальної адаптації мистецько-педагогічних практик межі ХХ – початку ХХІ століття. Дослідження спрямоване на виявлення інваріантних складників ретроспективного педагогічного досвіду та визначення механізмів їхньої інтеграції в актуальну освітню парадигму для забезпечення цілісного розвитку креативного потенціалу особистості в умовах новітніх соціокультурних викликів.

Виклад основного матеріалу. Процес модернізації сучасного освітнього простору мистецької школи вимагає не лише механічного впровадження інновацій, а й глибокого ретроспективного аналізу тих концептуальних підходів, що сформувалися на зламі століть. Період кінця ХХ – початку ХХІ століття став переломним етапом, коли класична академічна модель навчання почала активно трансформуватися під впливом гуманістичних ідей. Саме в цей час було закладено фундамент для переходу від репродуктивної передачі знань до розвитку креативного мислення [7, С. 35]. Ця трансформація зумовила зміну ролі мистецької школи в суспільстві, перетворюючи її з консервативного осередку передачі канонів на динамічне середовище плекання індивідуальності.

У контексті зазначених перетворень особливої актуальності набуває переосмислення мистецько-педагогічного інструментарію, який пройшов апробацію в умовах соціокультурної нестабільності межі століть. Тогочасні практики продемонстрували життєздатність альтернативних методик, що базувалися на принципах діалогічності та фасилітації, де викладач виступає не єдиним джерелом істини, а партнером у творчому пошуку. Концептуальна адаптація таких підходів у сучасному освітньому просторі дозволяє забезпечити органічне поєднання академічної глибини з потребою у гнучких, варіативних формах навчання, які відповідають запитам «цифрового» покоління.

Нарешті, модернізація освітнього простору сьогодні неможлива без врахування ціннісної спадкоємності, яка була задекларована в інноваційних програмах кінця минулого століття. Впровадження інтерактивних технологій та цифрових медіа має відбуватися не як самоціль, а як засіб ревіталізації класичних

мистецьких традицій через новітні форми художньої експресії. Це створює умови для формування стійкої освітньої екосистеми, здатної не лише реагувати на зовнішні виклики, а й активно впливати на розвиток креативного потенціалу особистості, зберігаючи при цьому тяглість мистецько-педагогічного досвіду як надійний фундамент оновлення.

Стратегічним напрямом оновлення мистецької школи сьогодні виступає адаптація інваріантних складників педагогічного досвіду минулих десятиліть до умов глобалізованого суспільства. Це передбачає збереження ціннісного ядра мистецького навчання при одночасній зміні форм і методів взаємодії між викладачем та учнем. Концептуальна адаптація в цьому контексті розглядається як процес «перекладу» традиційних дидактичних принципів на мову сучасних освітніх запитів, що дозволяє уникнути деструктивного розриву між поколіннями митців та забезпечити спадкоємність мистецьких шкіл [6, С. 114].

У межах такої адаптації особлива увага приділяється трансформації ролі педагога, який переходить від позиції безапеляційного транслятора знань до ролі ментора та фасилітатора творчого процесу. Це вимагає від сучасної мистецької школи розробки нових моделей комунікації, де повага до академічних канонів поєднується з відкритістю до експерименту та індивідуального бачення учня. Саме така зміна формату взаємодії дозволяє інтегрувати психолого-педагогічні знахідки межі ХХ–ХХІ століть у динамічне середовище сучасних креативних індустрій, де гнучкість та здатність до співтворчості є визначальними чинниками успіху [8, С. 61].

Водночас процес оновлення освітнього простору вимагає системної модернізації ресурсного забезпечення, яка б не нівелювала гуманістичну сутність мистецької освіти. Використання інноваційних векторів діяльності та новітніх технологічних можливостей має бути спрямоване на підсилення емоційно-естетичного впливу мистецтва на особистість, а не на заміну живого виконавства цифровими симулякрами. Таким чином, стратегічне поєднання ретроспективного досвіду з актуальними викликами цифровізації стає запорукою стійкості освітньої системи та збереження її аксіологічної ідентичності в умовах глобальних перетворень [4, С. 95].

Аналіз мистецько-педагогічних практик зазначеного періоду свідчить про поступове утвердження синергетичного підходу, який розглядає освітній процес як відкриту систему, що перебуває у стані постійного саморозвитку та взаємодії з навколишнім середовищем. Таке розуміння освітнього простору мистецької школи дозволяє відійти від лінійних моделей навчання на користь багатовимірних структур, де кожен елемент — від вибору репертуару до методів оцінювання — сприяє цілісному становленню творчої особистості.

У сучасних умовах цей підхід стає теоретичним підґрунтям для створення гнучких навчальних планів, у яких класичне виконавство чи академічний живопис органічно поєднуються з новітніми медіа-технологіями та цифровими інструментами [8, С. 58].

Впровадження синергетичних принципів у мистецько-педагогічний процес забезпечує ефект емерджентності, коли інтеграція традиційних і цифрових практик народжує якісно нові форми художньої виразності. Це дозволяє сучасному учневі не лише опановувати технічну майстерність, а й вільно оперувати засобами мультимедіа, відеоарту чи електронної музики, що значно розширює межі творчого самовираження. Така конвергенція мистецтв, закладена в експериментальних програмах межі ХХ–ХХІ століть, сьогодні трансформується у стратегію підготовки універсального митця, здатного працювати на перетині різних жанрів і технологічних платформ.

Зрештою, подібна багатовекторна інтеграція забезпечує високу ступінь адаптивності та конкурентоспроможності випускників мистецьких шкіл у сучасному полікультурному світі. Формування багатогранної художньої підготовки стає запорукою того, що здобувач освіти зможе ефективно реалізувати свій потенціал не лише в межах академічної сцени, а й у динамічному просторі креативних індустрій. Таким чином, синергія ретроспективного досвіду та інноваційних технологічних рішень виступає дієвим механізмом оновлення мистецької школи, перетворюючи її на відкриту екосистему, готову до викликів майбутнього.

Важливим вектором модернізації сучасної мистецької освіти є впровадження інтерактивних та діалогових форм навчання, які почали активно розроблятися та апробовуватися саме на межі століть як відповідь на кризу репродуктивної педагогіки. Перехід від авторитарної моделі викладання до суб'єкт-суб'єктної взаємодії дозволяє учневі повноцінно розкрити свій внутрішній потенціал, стаючи не просто об'єктом педагогічного впливу, а активним співавтором власного освітнього маршруту [3, С. 46]. Така трансформація дидактичних стосунків сприяє формуванню відповідальності за творчий результат та стимулює розвиток критичного мислення, що є критично важливим у сучасному поліхудожньому середовищі.

В умовах модернізації мистецької школи ці концептуальні засади трансформуються у створення інноваційних освітніх форматів — творчих лабораторій, хабів та проектних груп, де теоретичні знання миттєво апробуються у практичній художній діяльності. Таке середовище сприяє горизонтальній комунікації та дозволяє інтегрувати різні види мистецтв у межах одного творчого завдання, що відповідає актуальним вимогам міждисциплінарності [5, С. 15]. Колективна робота над спільними мистецькими проектами вчить здобувачів освіти працювати в команді, ефективно комунікувати та шукати нестандартні шляхи вирішення художніх завдань, що закладає фундамент їхньої майбутньої професійної успішності.

Утвердження діалогової парадигми в освітньому просторі мистецької школи виступає дієвим механізмом подолання психологічних бар'єрів та стимулювання емоційного інтелекту учнів. Використання ігрових методів, дискусій та спільних рефлексій, що були запозичені з досвіду педагогів-

ISSN 2786-4952 Online

новаторів кінця ХХ століття, дозволяє створити атмосферу психологічного комфорту та творчої свободи [7, С. 39]. Це забезпечує не лише високу якість академічної підготовки, а й перетворює навчальний процес на простір самовираження, де кожен здобувач відчуває значущість свого творчого внеску в загальний культурний контекст.

Особливе місце у стратегії оновлення освітнього простору посідає посилення аксіологічної складової навчання, що базується на цілеспрямованому вихованні ціннісного ставлення до мистецтва як до способу пізнання світу та самоідентифікації. Мистецько-педагогічні практики кінця ХХ століття переконливо демонструють, що фундаментальний успіх освіти залежить не лише від технічної вправності учня, а й від глибини формування його емоційного інтелекту та загальної духовної культури особистості. У цьому контексті ретроспективний досвід стає підґрунтям для розробки сучасних методик, де художній твір розглядається як носій смислів, що потребують глибокого внутрішнього переживання та рефлексії [7, С. 38].

У сучасних реаліях аксіологічний підхід виконує роль стратегічного запобіжника проти надмірної технократизації освітнього процесу, яка часто супроводжується дегуманізацією мистецької діяльності. В умовах тотальної цифровізації та поширення штучного інтелекту, саме звернення до ціннісно-сміслової вертикалі, закладеної в класичних педагогічних концепціях, допомагає здобувачам освіти зберігати автентичність та психологічну глибину самовираження. Концептуальна адаптація цих ідей дозволяє перетворити мистецьку школу на осередок «живого» мистецтва, де технології виступають лише інструментом, а не заміником людського досвіду та емоційного відгуку [6, С. 119].

Посилення ціннісного компонента навчання сприяє формуванню стійкої художньо-естетичної позиції учня, яка є критично важливою для його соціалізації у глобалізованому світі. Виховання здатності до емпатії, естетичного споглядання та етичного оцінювання результатів власної творчості дозволяє випускникам мистецьких шкіл ставати свідомими творцями культурного контенту.

Таким чином, аксіологічна спрямованість модернізації освітнього простору забезпечує не лише високу якість фахової підготовки, а й гарантує збереження гуманістичної сутності мистецької освіти перед обличчям новітніх суспільних викликів [4, С. 96].

Іншим напрямом модернізації є диференціація художньо-естетичного виховання, що враховує індивідуальні психологічні особливості учнів. Досвід педагогів-новаторів межі століть щодо розробки авторських програм і методик сьогодні отримує нове дихання у форматі інклюзивної мистецької освіти та індивідуальних освітніх траєкторій. Це дозволяє мистецькій школі стати більш інклюзивною та відкритою для різних категорій дітей, забезпечуючи рівний доступ до творчого розвитку.

Концептуальна адаптація передбачає також переосмислення ролі викладача мистецьких дисциплін як ментора та фасилітатора. Якщо в минулому столітті домінувала роль «вчителя-транслятора» канону, то сучасні стратегії, що спираються на доробок рубежу віків, висувають на перший план здатність педагога надихати та підтримувати самостійний пошук учня. Це вимагає від викладачів постійного професійного самовдосконалення та опанування суміжних із мистецтвом галузей знань.

Важливою складовою оновленого освітнього простору стає міждисциплінарність, яка була задекларована в педагогічних теоріях початку XXI століття. Поєднання музики, живопису, театру та цифрових технологій у єдиному освітньому модулі дозволяє формувати цілісне художнє світосприйняття. Такий підхід стимулює асоціативне мислення учнів, що є необхідною умовою для створення оригінальних мистецьких продуктів у сучасному полікультурному середовищі.

Модернізація освітнього простору також неможлива без врахування чинника цифровізації, проте її слід розглядати крізь призму гуманістичних ідей педагогіки минулих десятиліть. Використання комп'ютерних технологій у мистецькій школі має бути підпорядковане художнім завданням, а не замінювати собою «живе» мистецтво. Це дозволяє створювати унікальні гібридні формати навчання, які є зрозумілими для цифрового покоління «зумерів», але зберігають академічну якість.

Окремим аспектом виступає розвиток соціального партнерства мистецької школи з громадою, що базується на ідеях відкритої освіти. Практики кінця XX століття заклали традиції проведення мистецьких фестивалів, конкурсів та відкритих виставок як невід'ємної частини навчання. Сьогодні цей напрям еволюціонує у створення потужних культурних хабів на базі мистецьких шкіл, що сприяє соціалізації учнів та підвищенню престижу мистецької освіти в суспільстві.

Стратегія модернізації також охоплює управління якістю мистецької освіти на основі моніторингу досягнень учнів. Використання компетентнісного підходу, що зародився на початку століття, дозволяє оцінювати не лише технічну вправність, а й здатність застосовувати творчі навички у нестандартних ситуаціях. Це перетворює мистецьку школу на інституцію, що готує людину до життя в умовах невизначеності, розвиваючи її адаптивність та стійкість.

У контексті воєнних та повоєнних викликів особливого значення набуває арт-терапевтична функція мистецької освіти, коріння якої також лежать у практиках межі століть.

Використання мистецтва як засобу психологічної реабілітації та підтримки стає стратегічним пріоритетом.

Це вимагає від мистецьких шкіл гнучкості у виборі репертуару та тем, акцентуючи увагу на життєствердних та патріотичних сенсах, що гармоніюють із національною ідентичністю.

Трансформація простору мистецької школи також стосується її архітектури та ергономіки, що мають сприяти творчості. Сучасні вимоги до освітнього середовища, що базуються на ідеях педагогіки співробітництва, передбачають створення відкритих зон для спілкування та спільної праці. Такий дизайн простору стимулює неформальну освіту та обмін ідеями, що було характерним для найбільш успішних мистецьких студій кінця минулого століття.

Висновки. Отже, можна стверджувати, що стратегічні напрями модернізації мистецької школи тісно пов'язані з глибинною рецепцією досвіду межі ХХ–ХХІ століть. Концептуальна адаптація цих практик дозволяє створити стійку освітню екосистему, яка є водночас інноваційною за формою та традиційною за своєю високою духовною метою. Саме такий синтез є запорукою успішного розвитку мистецької освіти як фундаменту для формування нової культурної еліти.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у площині порівняльного аналізу регіональних моделей стратегічного менеджменту мистецьких шкіл в умовах децентралізації та бюджетної автономії.

Література:

1. Гавриш В. М. Цифровізація освітнього простору мистецьких шкіл: виклики та перспективи. *Мистецька освіта: історія, теорія, практика*. 2023. Вип. 12. С. 15–22.
2. Дацко О. І. Реформи вищої школи в Україні: виклики для мистецької освіти. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2023. Вип. 51. С. 164–176.
3. Коваль Л. М. Інтеграційні процеси в мистецько-педагогічних практиках сучасної початкової освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. № 80, ч. 1. С. 44–51.
4. Литовченко О. А. Трансформація мистецької освіти в умовах воєнного стану: досвід та стратегії виживання. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. № 214. С. 89–97.
5. Мурсалімова І. І. Інноваційні підходи до викладання мистецької та технологічної освітніх галузей у початковій школі. *Педагогічна наука і освіта ХХІ століття*. 2025. № 5. URL: <https://www.researchgate.net/publication/397708413> (дата звернення: 06.04.2024).
6. Савченко С. О. Концептуальна адаптація мистецьких методик ХХ століття до запитів креативних індустрій. *Освітній вимір*. 2022. Т. 7, № 2. С. 112–120.
7. Ткачук О. В. Механізми формування творчих навичок у здобувачів мистецької освіти: ретроспективний аналіз. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2024. № 4 (61). С. 34–40.
8. Huiian S. Arts innovation as a pedagogical resource in training future music educators. *Kyiv Musicology*. 2025. Vol. 18. P. 56–65.

References:

1. Havrysh, V. M. (2023). Tsyfrovizatsiia osvithnoho prostoru mystetskykh shkil: vyklyky ta perspektyvy [Digitalization of the educational space of art schools: challenges and prospects]. *Mystetska osvita: istoriia, teoriia, praktyka – Art Education: History, Theory, Practice*, 12, 15–22 [in Ukrainian].
2. Datsko, O. I. (2023). Reformy vyshchoi shkoly v Ukraini: vyklyky dlia mystetskoï osvity [Higher school reforms in Ukraine: challenges for art education]. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv – Bulletin of the Lviv National Academy of Arts*, 51, 164–176 [in Ukrainian].
3. Koval, L. M. (2024). Intehratsiini protsesy v mystetsko-pedahohichnykh praktykakh suchasnoi pochatkovoï osvity [Integration processes in art-pedagogical practices of modern primary

education]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current Issues of the Humanities*, 80(1), 44–51 [in Ukrainian].

4. Lytovchenko, O. A. (2024). Transformatsiia mystetskoï osvity v umovakh voiennoho stanu: dosvid ta stratehii vyzhyvannia [Transformation of art education under martial law: experience and survival strategies]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 214, 89–97 [in Ukrainian].

5. Mursalymova, I. I. (2025). Innovatsiini pidkhody do vykladannia mystetskoï ta tekhnolohichnoi osvity u pochatkovii shkoli [Innovative approaches to teaching art and technology educational fields in primary school]. *Pedahohichna nauka i osvita XXI stolittia – Pedagogical Science and Education of the 21st Century*, 5. Retrieved from researchgate.net [in Ukrainian].

6. Savchenko, S. O. (2022). Kontseptualna adaptatsiia mystetskykh metodyk XX stolittia do zapytiv kreatyvnykh industrii [Conceptual adaptation of 20th-century art techniques to the demands of creative industries]. *Osvitnii vymir – Educational Dimension*, 7(2), 112–120 [in Ukrainian].

7. Tkachuk, O. V. (2024). Mekhanizmy formuvannia tvorchykh navychok u zdobuvachiv mystetskoï osvity: retrospektyvnyi analiz [Mechanisms of creative skills formation in art education students: a retrospective analysis]. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 4(61), 34–40 [in Ukrainian].

8. Huiian, S. (2025). Arts innovation as a pedagogical resource in training future music educators. *Kyiv Musicology*, 18, 56–65 [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 04.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.04.2026



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>